

تورک یوردی

تورک اوڤاقلری مرکز لهیئتی طرفندره نشر اولونور

جلد ۴

اغستوس ۱۹۲۶

نومرو ۲۰

آنادولينك تاريخى جغرافىيى

۱

بلاد روم يا خود مملكت روم - ملاطيه دن طرسوسه قادار كيدن قلعه لرغلى - طوروس اوزرنده كى ايكي بويوك كچيد - كليكييا قاپولرى جوارنده كى استانبول جاده سى - طربزون - استانبولك اوچ محاصره سى - مسلمانلر ك آنادولى يه آقنلرى - معتصم طرفندن عموريه نك غارت ايدله سى - ساجوقيلر طرفندن آنادولينك استيلا سى - كوچوك ارمنستان قراللى - صليون - روم سلجوق سلطانلغنىك مشهور شهرلرى .

بيزانس ايمپراطورلغنىك ايلتلىرى مسلمانلرجه هيئت عموميه سيله «بلاد روم» ديه معروف ايدى . بو «روم» تعبيرى اصلاً ، كرك يونان و كرك لاتين اولسون عموميتله «خرىستيان» مفهومه معادل ورومالى ديمك اولان بر كله در . آق دكزده اوزمانلر بحر روم يعنى روما دكزى ديه طانيلىردى . صوكرملرى بلاد روم، قيصه جه «روم» كيت كيده باخلاصه مسلمان حدودلرينه اك ياقين اولان خرىستيان ايلتلىرىنه و آندن صكرمه عربلر طرفندن اصل كوچوك آسيابه ويريلن بر اسم اولدى . بو بويوك قطعه هجرتك بشنجه (ميلادك ۱۱نجى) عصرينك نهايتنده ملك اسلامى اللرينه تماماً كچيرمش اولان ساجوقيلر ك تحت اداره سته كيرمشدى .

چوق يازيق كه اوزمانه طائد صلاحيتدار منبعلك فقداننه بناء بز قرون وسطاده كرك خرىستيان و كرك مسلمان اداره سى آلتنه كچن كوچك آسيا تاريخ و جغرافىي تاريخيسنه متعلق تفصيلات خصوصنده صوك درجه يوقسزلىق ايچنده يز . [۱]

[۱] W. M. Ramsay ك «كوچك آسيانك تاريخى جغرافىيى» اسمنده كى

ايلاك عرب جغرافياچىلىرى كىندى زماڭلارنىدە روما ئىمپىراتورلىنى ايلتلارنىڭ بىرىنى تەشكىل ايدىن بۇ قىلغۇچە حقنىدە طىببى پىك آڭ مەلۇماتى ھائىزىدىلر . فقط سلجۇق توركلرى ادارەسنە كچىد كىن صوكرادىخى مىسلمان مؤلفلىرى، مع التأسف، بۇ اسلامك كىناردە قالان ايلتنى تىماماً اھمال ايتىدىلر .

بناءً عليه دىكر ايلتلر حقنىدە مالل اولدىغىمىز كى مدون مەلۇماتە صاحب دىكلز، مىسلمان كوچوك آسپاسى حقنىدە اك اول بىزە تىمام مەلۇمات وىرن ھاجى قىلفەنك (كاتب چلبى) نك اثرى دركە، بۇدە آنجاق ھىجرتك (۱۱ نىجى) (مىلادىك ۱۷ نىجى) عصرى ابتداسىندە يعنى بۇ ايلتك عثمانلى ئىمپىراتورلىنى ھوزەسنە داخلى اولدىغىندىن نقرىباً ايكى عصر صكرە يازىلىشىدر [۱] .

كرك امويلر وكرك خىلقلرىنىك موغوللر طرفندىن قىلغى بىر صورتدە بىقلمەسندىن اول، بىر بۇچۇق عصر مدتدىن فضلە، بىر زمانە قادار عباسى خىلفەلىرى دورنىدە مىسلمانلارلە بىزانسلىلر آراسىندە كى ھىدود خطى، طوروس و آتتى طوروس بويوك سىلسىلەلىرى تەشكىل ايتىمكە ايدى. بورادىن يوقارى فراتدە كى «ملاطىيەدن» آق دىكر ساحلى ياقىنىدە كى طرسوسە قادار اوزانان اوزون بىر صىرا استىھكامات (الثغور) ھىدودى تەىىن و ھىفاظەلە يارىيوردى . بونلر ھىكاربە سىللىرىنىك تابع اولدىغىنى جىذر ومىدە نىظراً كاه بىزانسلىلر كاه مىسلمانلر، طرفندىن آلنىوب وىرلىمكە و بويەلە جە بىر دور دائىم وقوعە كىلكە ايدى . بۇ قىلغۇچە لىر خطى عمومىتەلە ايكى غروبە منقسىمدى . بىرى شىمال شىرقىيە متوجە اولوب بىن النهرىنى ھىفاظەلە ايدىن «ثغورالجزىرە»، دىكرى

انكىلىزچە اثرى بۇ موضوع حقنىدە اليوم موجود بوتون مەلۇماتى غايت ابى بىر طرزىدە خلاصە ايتىشىدر و بۇ دوگۇملى مىثلە حقنىدە اطلاع كىسب ايتىك ايتىن ھىر بىر كىمىسە اىچون بۇ كىتابى ايدىغىمك لازىمىدر. عىنى زمانىدە موى الىك Geographical Journal مجموعه سىتك ۱۹۰۲ ايلول ص ۲۵۷ و ۱۹۰۳ تىشرىن اول ص ۳۵۷ دە كى مقالەلرىنە مىراجعت اىجاب ايدىر. [۱] آق دىكر شىرق طرفندە كى قبرىس و رودوس اطەلرىنىك ھىر ايكىسىدە عىرلەر اىچىمە مەلۇم ايدى . اولكىسىنە ھ ۲۸ م ۶۴۸ - سىنەلرندە مىسلمانلر طرفندىن صوكرەدن خىلفە اولان معاويەنك ادارەسندە آقنى ايدىلىشىدى . مع مافىە جوغرافى تىفصىلات مىفقوددر . بلازىرى ۱۵۳ ، ۲۳۶ ياقوت II ۸۳۲ ، IV ۲۹ .

جنوب غربی ۱۰۰ یه متوجه و سوریه ینی محافظه ایدن «ثغور الشام» . اولکیلر آراسنده :
اولکی بایده ذکر ی کچن ملاطیه ، زبطره ، حصن منصور ، بهسنی ، الحدث ایله
مرعش ، الهارونیه ، الکیس ، وعین زرباء قلعه لری . ایکنجی قسم قلعه لری : اسکندریه
کورفرزینک شمال ساحلی یاقینده واقع اولوب سوریه ینی محافظه ایدیورلردی که
المصیصه ، آطنه ، طرسوس ایدی .

مرعش - بیزانسیلرک Marasion ی که Germanitica نک محل اداره سی اولدینی
سویله نیور . ۱۸ نجی - م ۷ نجی عصرده خلیفه «معاویه» طرفندن یکیدن انشا ایدلمشدر .
صوک اموی حکمدارلری دورنده ایجه تقویه ایدلمش ، وعظیم مقدارده نفوس اسکان
اولونه رق بونلر ایچون بر جامع انشا ایدلمشدی . «هارون الرشید» طرفندن چیخته
دیوارلر وبر خندقله یکیدن تحکیم ایدلمشدی . یاقوته نظراً ایچ قلعه سی صوک اموی
خلیفه سی «مروان ثانی» نک اسمنه عطفاً «المروانی» دیه معروفدی . (۴۹۸-م ۱۰۹۷) ده
مرعش «غودفروا دوبویون» قومانداسنده کی صلیبون طرفندن ضبط ایدلمش ،
وعقبنده ، یوقاریده تعریف ایتدی کمز کوچوک ارمنستانک مهم بر قصبه سی اولمش
وبو قراللغک انقراضنه قادار بویوک بر قسمی خریستیان لارنده قالمشدی . عین
زرباء قلعه سی - بوکا اهل صلیب (آنازاربوس) دیرلردی - الیوم موجوددر . (۸
۱۸۷ - م ۷۹۶) هارون الرشید طرفندن یکیدن انشا و ایجه تقویه ایدلمشدی . بوراسی
«اصطخری» طرفندن ایچنده خرما آغاجی یتیشن بر اوواده واقع و اطرافی منبت
بر اراضی ایله محاط ، عینی زمانده اصل شهر طرفی دیوارلرله قوشادلمش و (۴۸ نجی
م ۱۰ نجی) عصرنده اولدجه رفاهه مالک اولمق اوزره تعریف اولونویور . بو عصرک
اورته لرنده «حمدانی» برنسلرندن «سیف الدوله» نک تحکیماتی ایچون ۳ میلیون درهم تقریباً
- ۱۲ بیک انکلیز لیراسی - صرف ایتدیکی و فقط روملر طرفندن مسلمانلردن
مکرراً ضبط ایدلمش اولدینی سویله نیور . بعده متعاقب عصرده قلعه صلیبونک الیه
کچدی ، بونلر شهری بر خرابه حالده براقیدیلر . صوکرلری کوچوک ارمنستان
قراللغک حوزه ملکیتی داخلنده بولوندی . ابوالفدا ، ذروه سنده صاغلام بر قلعه
بولونان بر تپه نک اتکنده واقع و «سیس» ک بر کونلک جنوبنده وجوارندن آقان

جيجان نهرينك ده شالنده واقع كى كوستريور . عين زرباء اسمى ۸۵ نجى م
 ۱۴ نجى عصرده تحريف ايديلهرك Nuwarisa اولمىدر .
 «الهارونيه» ايله «الكينيسا» نك اصل يرلى معلوم دكلدر . فقط مرعشله عين زربا
 آره سنده كى تپلك اراضيده واقعدر . مرعشك بر كونلك غربنده واونك طيش
 قلعه سى عد اولونان «هارونيه» اسمى ۱۸۳۵ م ۷۹۹ ده بايسى اولان هارون-
 الرشيددن آلمىدر . قلعه «لكام» طاغلرينك غرب طرفنده كى واديده بولونمقده دركه
 بواسم اسلام جغرافياچيلرى طرفندن «آتى طوروس» سلسله سنى قاباجه اشعارايدر .
 «ابن حوقل» غالباً بوراسنى زيارت ايتمىدر . چونكه دييوركه : بورانك خلقى
 قالا بالقدى ، قلعه رمين يالمىدى . فقط يزانسليار طرفندن تخريب ايدلمىدى . بووقعه ۳۵۸۵
 م ۹۵۹ تاريخلرينه تصادف ايدر كه اووقت ياقوتك روايته نظراً قادين اركك ۱۵۰۰
 نفر مسلمان اسير آلمىدى . صوكرالى هارونيه حمدانيلردن سيف الدوله طرفندن
 يكيدين انشا ايدلمش ، فقط تكرر خريستيانلر انه كچمش صوكرادن ده كوچوك ارمنستان
 قراللىقك يدملكنده قالمىدى . «كينيسا» كه اصل اسمى «كنيسة السوداء» يعنى قره
 كليسادر ، سياه طاشلردن انشا اولمىش قديم برقلعه در . بلازرينك روايته كوره
 بو قلعه روملر طرفندن انشا ايدلمىدر . بو ذات عين زمانده : هرون الرشيد
 بوراسنى ايجه تحكيم ومقدار كافى عسكرله تقويه ايتمىدر . قصبه نك برجامى
 وار ، دييور . بورانك موقعى جيجانك جنوب طرفى اولسه كر كدر ، چونكه اصطخرى
 ساحل بچردن آز برمسافه ده ديه تعريف ايدىيور . ابوالفدا علاوه هارونيه دن
 ۱۲ ميل مسافه ده در ، دييور ؛ كنديسنك زماننده بوراسى ده «هارونيه» كى كوچوك
 ارمنستان قراللىقك ملكى داخلنده ايدى .

بوجوارده ديكر برقلعه داها واردى كه عربلرجه «المثقب» يعنى دليك قلعه ديه
 معروف ايدى . ياقوتك روايته كوره بونك وجه تسميه سى بويوك فتحه لره مالك
 طاغلرك اورته سنده بولنديغندن دولاييدر . اصل موقعى مجهول اولسه كرك . فقط
 هر حالده الكينيسادن آز برمسافه ده در ؛ چونكه لكام طاغلرينك اتكنده ساحل بچره
 ياقين ومصصيه جوار بر موقعده ايدى . قلعه اموى خليفه لرندن هشام طرفندن

انشا ايدلمشدى ، بعضيلرى عمر ئانى طرفندن دىيور. ابن حوقله كوره بو قلعه ده
عمر ئاينىك - كه اموى خليفه لر ينىك اك زاهديدر - خط دستيله محرر برقران كريم
محفوظ ايمش . بوندن ماعدا بلازرى دىيور كه حصن المثقب خندقنى قازمق ايجون
استحكام قطعائى ايشه باشلادىنى زمان ، طوپراق ايجنده برانسان باجائى بولمشر؛ فقط
اوقدر بويوك ايمش كه برطاقم تفالته سببيت ويرمش ، درحال نادر بر هديه اولق
اوزره خليفه هشامه كوندولمشر [۱] .

يونانلير طرفندن انشا ايدلمش اولان المصيصة Mopsuestia ، آطنه adana ،
طرسوس tarsus اليوم موجوددرلر .

المصيصة جيحان اوزرنده در . بوراسى (۱۸ نجى - ۷م نجى) عصرده امويلردن
عبدالمكك اوغلى «عبدالله» طرفندن فتح ايدلمش ، قلعه سى يكيدين انشا ايدلمش و كلتلى
عسكرله تقويه ايدلمشدى . تپه نك اوزرنده بر جامع انشا اولمشر و قلعه ايجنده كى كليسا
حبوبات انبارى ياپيلمشدى .

بر آرزو كرا لرى جيحانك قارشى ساحلنه «كفربيا» ناميله ايكنجى برجوار
قصبه سى انشا ايدلمش كه ، بوراده خليفه عمر بن عبدالعزيز ديكر بر جامع ياپديرمش
وبويوك بر صهرنج قازديرمشر . جيحانك شر قنده واقع اوجنجى بر محله ، صوك خليفه
مروان ئانى طرفندن ياپديرمش و «الخصوص» نامنى آلمشدى .

خليفه بوراسنى خندقلرله محاط بر ديوارله قوشاتمشر ، وبويوك قابيلرى تخته دن ارق
اوزره انشا ايتمشدى . عباسيلردن «منصور» زماننده اسكى بر معبد جامع تحويل
اولمشر و عمر ئانى طرفندن ياپيلان جامعك اوج مثلى نسبتنده توسيع ايدلمشدى .
هارون الرشيد كفربيا يى يكيدين انشا ايتمش و بوراك جامعنى مأمون توسيع ايتمشدى .
مصيصه ايله كفربيا محله لرى آراسى جيحان اوزرنده كى بر طاش كوپرى ايله
ربط ايدلمش ، شهر «معموريه» يعنى نفوسى جوق و بنا لرى معمور دىيور كه بونام ه
(۱۳۹-م ۷۵۶) ده زلزله دن قسماً خراب اولمشر اولان المصيصة يى تماماً تجديدايدن

اسطخرى ۶۳، ۵۵ ، ابن حوقل ۱۰۸ ، ۱۲۱ ، بلازرى ۱۶۶ ، ۱۷۱ ، ۱۸۸ ، مسعودى ،
VII ، ۲۶۱ ، ۲۹۵ ياقوت I ۹۲۷ III ۷۶۱ IV ۳۱۴ ، ۴۹۸ ، ۹۴۵ ابوالفدا ۲۳۰ ، ۲۵۱

خليفة منصور طرفندن ويرلمش بر عنواندر . صكره لرى مصيصه دى امشالى
قصبه لرى كى كوچوك ارمنستان قراللى حوزه سنه داخل اولمشدر .

بوكا مجاور اولان «اطنه» شهرى سيحان Sarus اوزرنده واقعدر؛ مصيصه دن
بورايه كلن يول اوزرنده «ژوستينين» زمانندن قلله بويوك كوپرى واردى كه (ه
۱۲۵ - م ۷۴۳) تاريخنده مجدداً تعمير ايدلمش وامويلردن خليفة «وليد» نامنه اضافه
«جسر الوليد» تسميه اولمشدى . بو كوپرى (ه ۲۲۵ - ۸۴۰) ده خليفة
معتصم طرفندن يكيدين تعمير ايدلمشدر . اطنه (۱۴۱۵-۷۵۸م) ده منصور طرفندن
يكيدين انشا ايدلمشدر «اصطخرى» بوراسى سيحانك غربنده واقع قلعه سى محكم،
نفوسى چوق، بك لطيف بر شهر اولق اوزره تعريف ايدىور . قلعه نهر ك شرق
ياقه سنده بولونيور وقصيه يه - ياقوتك روايته كوره - تك بر كوز كريله مربوط بولو -
نيوردى ونفس اطنه ده سكر قاپولى بر حصار واردى كه حصارك براز ايلري سنده كى
بر حندقله محافظه اولمقده ايدى .

«ساروس» و «پيراموس» نهر لرى مسلمانلرجه «نهر سيحان» و «نهر جيحان» ديه
معروف ايدى . ايلك زمانلرده بونلر روم اولكه سنه قارشى ارض اسلامك حدود نهر لرى
ايدى . بونلر ك بو تسميه سى، اورته آسياده عرب جغرافيونى طرفندن جيحون
وسيحون ناميله آكلقده اولان دها مشهور Oxus و Yaxartus نهر لرينك اسمنه
قياساً ويا تقليد اويرلمشدر . هر ايكي سىنك منبع لرى ده كوچوك ارمنستانك شمانده كى
يايلالرده واقعدر . جيحان كه - ابوالفدا بونى جسامتنه نظراً فراهه بكزده تيوروزماننده
بورانك آدى عموميتله جيحان ديه ياد ايدلديكى - علاوه ايدىور - مصيصه يى كچد كدن
صوكره «مالين» ليما سىنك شمانده كى آياس كور فزنده آق دكزه منصب اولويوردى .
سيحانك جسامتى دها آذر و اطنه بونك ساحل لرى اوزرنده كى يكانه مشهور بر
قصبه ايدى .

فقط يوقا ريده سويله ديكمز بويوك كوپرو سى بك مشهوردر . و كرك جيحان
كرك سيحانك هر ايكي سى ده ، مسعودينك نقل لرينه كوره ، جتك نهر لردن اولق

اوزره عد و اعتبار اولونوردی [۱]. مع مافیه بتون حدود قلعه لرینک اک مهمی «طرسوس» ایدی. بوراده اسکیدنبری پیاده وسواریدن مرکب بویوک بر اوردو بولنوردی. چونکه طرسوس، طوروس طاغنده کی «کلیکیا قابولری» دییه معروف مشهور کچیدک جنوب مدخلنه حاکم ایدی. «ابن حوقل» طرسوسک چفته سورلرله محاط ویوز بیک آتلی محافظ ایله مدافعه ایدلمکده اولدیغنی سویله یور و دیورکته بو شهرله روم اراضیسی آره سنده «جبال الکام» ک برقولی اولق اوزره یوکسک بر سلسله جبال اوزانیر و بو دیار اسلام ایله ممالک خریستیانیه آراسنده برمانه تشکیل ایدر. «ابن حوقل» ایضا حاتنده دوام ایله بوراده (۳۶۷۸-۹۷۸م) تاریخنده محافظ قوه کلیه سنک، اکثریتله بیزانسیلرله قارشی حرب ایچین بوتون اسلام دولترندن یاردیمه کلن کولکلیردن مرکب بولوندیغنی، بونکده سببی ایران، عراق، عربستان، سوریه، مصر و مغرب اولکه لرندن هیچ برنده طرسوس قصبه سنده اولدیغنی کی هر مملکتدن آری آری جهاد ایچون کلن غازیله مخصوص بلدییه منزخانه لری (عربجه دار) لر بولنمادیغنی سویله یور. بو غازیله طرسوسه کلنجه اوراده یرلشیورلر، و شهرک محافظه سنده قوللانیلمق اوزره قالیورلردی. نماز و عبادت خصوصنده بک زیاده مواظبت کوستریورلردی. هر طرفدن کندیلرینه نقدی اعانه لرده بولونولیور و بورالره هر سلطان زماننده آریجه قوای معاونه کوندرلمکده اولماسنه رغماً بول بول صدقه و زکات آلیورلردی.

داها ایلك عباسی خلیفه لری زماننده، خصوصیه «مهدی» و «هارون الرشید» دورنده، «طرسوس» یکیدن ایجه تحکیم ایدلمش، و ایلك اول ۸ بیک نفرلک قوتله تجهیز

[۱] بلاذری ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۸؛ اصطخری ۶۳، ۶۴؛ ابن حوقل ۱۰۲، مسعودی

ii ۳۵۶، viii ۲۷۵، یاقوت ۱۷۹ ۸۲ ۷۸۲ i ۵۵۸، ۵۳۹ ابوالقدا ۵۰. بولر بعضاً

یا کلش اوله رق سنحون و جیحون کی یازیلیور. سیحان نه رینک اسکی منصبی مشله سنده شو جهت شایان ذکر درکه: ابن سراجیون یازمه ورقه ۴۴. ۴ نجی ۱۰ نجی عصر ابتدا سنده سیحان مصیصه نك بش فرسخ یوقاری سنده جیحانه قاریشیور و اونکله برلکده دکره منصب اولویوردف. الیوم سیحانک مرسین جوارنده آری بر منصبی واردد فقط اسکی یاتاق یری تعقیب اولنه بیلیر. انکلیز جغرافیای جریده سی ۱۹۰۲ تشزین اول ص. ۱۱۰

ایدلشدی ؟ «باب الجهاد» دنین مشهور قاییدن خریستیانلره قارشى هر سنه غزالر بایلیردی .

جوارده کی بزندون قصبه سنده وفات ایتمش اولان خلیفه «مأمون» طرسوسده بویوک جامعک صول طرفه دفن ایدلشدر . شهرک اورتە سندن نهرالبردان Cidnus آققده ایدی . چیفته سورلرک آلتی قابوسی واردی، وخارجنده درین بر خندق موجوددی . «یاقوت» علاوه ایدیورکه، طرسوس، ۳۵۴ - ۹۶۵ تاریخنه قادار، اسلامک حدود شهری اوله رق قالمشدی . اوزمان قیصر نیکه فور حدود قلعه لرندن بر چوقارینی آله کچیردکن صو کرا طرسوسی محاصره ایتمش ونسلیمه مجبور ایتشدر . مسلمانلرک بر قسمی شهری ترکه ، دیگر بر قسمی ده جزیه ویرمه مجبور طوتلش، بوتون جامعلر بیقلمش ، نیکه فور بتون قرآنلری یاقش، دارالصناعه لرده کی بتون سلاحلری آلمش، و طرسوس بتون حوالیسیله برلکده اشبو ۶۲۳ - ۱۲۲۶ سنه سده قادار کفار آئنده قالمشدی . اسکی Cidnus نهری یوقاریده سویلندیکی کبی عمومیتله نهرالبردان ویا بر داءیه معروفدی . «ابن الفقیه» بورانک «الفیضان» نهری دیه تسمیه اولندیغنی ده سویلر . طرسوسک شمالنده کی تپه لک منطقه ده «العقراء» نامیله معروف طاغدن نبعان ایله سیحانک صول آغزی یاقینده بحر سفیده دو کولوردی . غربه دوغرو طرسوسدن بر کونلک مسافه ده ، حدود اسکیدن لاموس نهریله تعیین اولونوردی که بورایه عربلر «نهراللامس» دیرلردی . و کرک مسلمان و کرک خریستیان اسرانک فدییه تأدییه سی معاملاتی مقنن بر صورتده بوراده اجرا ایدیلیردی . بونک اوتە سنده سلوقیه (کلیکیا سلفکە سی) اسمنده کی روم قصبه سی بولونوردی که، بوراسی داها صو کره لری تورکلر اداره سنده سلفکە دیه معروف اولمشدر [۱] .

طوروس خطی متعدد کچیدرله قطع ایدیلیردی . فقط بونلردن بالخاصه

[۱] ابن موتل . ۱۲۲ ابن نقیه . ۱۱۶ . بلاذری ۱۶۹ . مسعودی i ۲۶۴ ۲۷۱۱

۷۲ ۷۱۱۱ ، یاقوت ۵۵۳ - ۵۵۸ iii ۵۲۶ . طبری؛ ۱۱۱ ۱۲۳۷ ، ابن الاثیر . ۳۴۰

لاموس نهرینک آدی نهر السین دیه یا کلش اوله رق باصلمشدی .

ایکیسی مسلمانلرک بیزانس اولکلرینه دوغری هر سنه یابدقلری آقینلردن
 کچیلیردی . شمال شرقیده واقع اولان برنجیسی «ضربالحدث» ایدی که مرعشدن
 شماله ابلستانه دوغری کیدردی ، بو قصبه صوکره دن البستان دیه طائمشدر .
 ایکنجیسی واسکیدن بری اک چوق قوللایلان کچید کلیکیا قابولری کیدی
 ایدی . بورادی طرسوسدن شماله دوعرو کیدیوردی واستانبوله کیدن بیوک
 یول ، بورادن کچیوردی . پوسته تاتارلری طرفندن و زمان زمان قیصرله خلیفه
 آراسنده کی ایلچی هیئتلری طرفندن ، کرک مسلمانلر و کرک خرسقیانلرک آزچوق
 اوزاغندن و یاقینندن یابدقلری بی نهایت آقینجی سفرلری ائسانده کچدکلری بو یول
 ۲۵۰-۸۶۴ تاریخلرنده اثرینی یازمش اولان وابن «خردادبه» طرفندن اعتنا ایله
 تعریف اولمشدر . و کندیسک و یردیکی معلومات صوکرای مؤلفلرک بر جوقی
 طرفندن عیناً نقل ایدلمشدر . بو یولک جنوب قسمی ضربالسلامه دیه معروفدی .
 «خردادبه» ک و یردیکی معلومات بروجه آتیدر؛ واقعا کرایتدیکی یرلرک بر جوقی
 بو کون تماماً تعیین اولنه ماز . فقط ممکن اولدجه لازم کلن اسملر معترضه لرایین
 آلمشدر . خردادبه دیورکه : طرسوسدن «العلیق» آلتی میل و اورادن الرهویه
 (رهوه صولاق چایردیمک اولدینگه کوره قدیم Mopsukrene اوله جق) و الجوازاه
 ۱۲ میل ، بعده الجردقوبه ۷ میل ، اورادن ده البزندون (بوزاندوس ، بو کونکی بوزاتی)
 ۷ میل ، بوراده راقه دنیلن قایناق واردی که خلیفه مأمون بونک یاقیننده اولمشدی . کذلک
 بزندون کچیدی شمال منتهاسنه یعنی جیحان منبعلری قریبنده کی معسکرالملککن لؤلوه
 قادار ۱۰ میل بوراده الصفصاف (Foutinopol-s) کذلک حصن الصقالیه بولونوردی .
 کلیکیا قابولرینک نهایتلندیکی معسکرالملککن وادی الطرفاء (دمیر هندی وادیسی)
 ۱۲ میل ، اورادن مینایه ۲۰ ، بورادن هرقله نهرینه (هرقله رومجه heraclia شهریه
 ۱۲ میل واردی . بو قصبه بی هارون الرشید هجومله ضبط ایتمشدر . هراقلیادن
 اللبی شهرینه ۸ میل ، اورادن رأس الغابه (اورمان باشی نهیه ۱۵ میل ، اورادن
 المسکنین ۱۶ ، اورادن عین برغوث (پیره لر قایناغی) ۱۲ ، اورادن نهر الاحیاه
 (یر آلتی صوبی) یه ۱۸ اورادن ده قونییه شهری جوارینه (قونییه Ikonium

ميل واردرد. قونيه دن العلمين (ايكى اشارت ديره كى) ۱۵ ميل، اورادن آيرو
 نانيه ۲۰، اورادن وادى الجوزه ۱۲ واورادن عموريه (amorion) ۱۲ ميل در.
 اريده ذ كر ايديلن العلمين دن عموريه كيدن باشقه بريول داها واردرد :
 ميندن كريدلى نصرك كويلرينه ۱۵ ميل] اورادن الباسليون (قرق شهيدلر
 ى) نك باشنه ۱۰، اورادن السنده ۱۰، اورادن حصن السنادقيه ۲۸ اورادن
 ل ۲۵، اورادن ده عموريه اورمانه ۳۰ ميل واردرد .

عموريوندن الحراب كويلرينه ۱۵ ميل وبورادن عموريه دن كچن سانغار يوس
 صاغرى (نهرينه ۲ ميل ، اورادن العليج ۱۲ ، بورادن فلامى الغابه ۱۵ ،
 رادن حصن اليهوده ۱۲، بورادن سندابرى (سانتايارىس) يه ۱۸ بورادن ده درو-
 ده كى قرالك حركاهنه ۳۵ ميل واردرد. دروليه دن غروبولى قلعه سنه ۱۵ واورادن
 نائس الملك « قرال كليسالرى » نك بيوك كليساسنه ۳ ميل اورادن التلول
 نيلر » ۲۵، بورادن الا كواره ۱۵، بورادن ده ملاجته ۱۵ ميل واردرد. كذا
 رادن اصطلبل الملك ۵ ميل، اورادن حصن الغبراء كوزى قلعه سنه اورادن الخليجه
 وكونكى استانبول بوغازينه ۲۴ ميل. نهايت بورادن ده الغبرانك جنوب طرفلرينه
 غرى نيقية « ازنيق ». ايسته ابن خرداديه ك استانبول يولى حقنده كى ايضاحاتى
 داده يتيور [۱].

[۹] ابن خرداديه ۱۰۰ - ۱۰۳ ، ۱۱۰ - ۱۱۳ ، بو يولر حقنده ابن خرداديه
 يفتدن داها باشقه معلومات دخی ويرلمكده در ، ص ۱۰۲ و ۱۰۳ كه ، بونك مسافه لرى
 ريس طرفندن علاوه ايدلشدر. i ص ۳۰۸ - ۳۰۹ رامسه يك يوقاريده ذ كرايتديكمز
 يته دخی مراجعت اولنه بالخاصه ص ۲۳۶ و ۴۴۵ . پروفيسور رامسه ي جغرافيا بمجموعه سنك
 ۱۹۰۰ تشرين اول تاريخى نسخه سنده ص ۳۸۳ مشهور حصن الصقاليه يى سياه مرمردن
 تا ايدلش اولان اسكى بيزانس قلعه سى خرابه لرى اولق اوزره تعيين ايتمشدر. شمدى
 رايه آناشا قلعه سى دييورلر . طاغك تام تپه سنده در و جنوب طرفندن پوزاتى اووه سنه
 كدر . عربلر ك لوه لوه ديدكلرى بيزانسليلرك لولوم شاتوسنى ده مومى اليه تعيين ايتمشدر .
 عين مجموعه ده ص ۴۰۱ - ۴۰۴ فوطوغرافيلرى ده واردرد « شماله دوغرى الصفصاف
 سكود » جوارنده بولنمقده در كه بوراسى داها آشاغيمده روملرك قادستينوپوليس ديدكلرى
 سبه نك بولندينى وادیده كى مسكون يرلرى اشعار ايدرد .

استانبوله کیدن عمومی یول خطنک اورتەلرینه دوغری عرب جغرافیاجیلرینک کوچوک آسیا جغرافیاسی حقنەدە کی معلوماتلری پک قصورلی در. کوسترلیدیکی وجهله مثلاً ابن حوقل پک فرقلی اولان هاليس « قیزیل ایرمق » و سافاریوس « ساقاریه » (عربجهلری آلیس و ساغره) نهرلرینی بربرینه قاریشديریور. بر چوق روم قصبەلرینک اسملری کاسکی تاریخارده صربلاشمش بر شکلده کورولور. بونلرک اکثریسی تورک استیلاسندن صکره محرف شکلده قالیر. مع مافیە عرب مؤلفلری بو شهرلر حقنەدە مع التأسف هیچ بر تعریف یازمامشدر. بونلرک محللری موضوع بحث اولمایور. بونلردن بر قاچق سویلیه لم الطوانه « تیانا »، دیاسه « تاباسه »، ملاقوبیه « ملاقوپیا »، هرقله، لادیق « قیصریه قاپادوقیاده کی Cassarea Mazaka »، آنطاکیه « پسیدیا آنتیوشی »، کوتیه « قوتیه نوم »، انکوره « آنغورا »، افسوس « افسوس »، آیدوس و نیکمودیه و سائر...

ابن حوقله کوره طرابزنده ویا اطربزنده دیه یازیلان طربزون ایلك عباسی دورلرندە استانبولدن مسلمانلره صاتلق اوزره تجارت اشیا سنک کوندرلیدیکی باشلیجه لیماندی. عرب تاجرلری ویا آداملری بورادن ماللری آلیرلر. ملاطیه طاغلرندن کچیره دک فرات علیا شهرلرینه کوتوردرلیدی. نقلیه تجارتی ارمنیلر آئندە ایدی. ابن حوقله کوره طربزون شهرندەدە دائمی صورتده ساکن مسلمان نجلارلر بولونوردی. کتن و یوک قوماشلری، البسه لک اطلس و جافس ایشلری بالخاصه پک مشهوردی، بتون بونلر بوغاز ایچندن بحر آ سوق ایدیلوردی. طربزونک اوزمانده کی اهمیی قره د کیزه اوزمان بحر طرابزنده اطلاق اولتمسيلهده ایضاح ایدیلیر. فقط بورانک رسمی اسمی بحر نبطس ویا ینطش یعنی بونتوس ایدی که بر یازی خطاسی اولمق اوزره عرب یازیسنده کی فارق نقطه لردن برینک یا کلش قونمسی نتیجه سی اولارق اسکیدنبری یا کلش اوله رق نبطس ویا نبطش صورتندە یازلمش و اوقونمشدر. بر چوق عرب و تورک مؤلفلری ائرلرندە بواسی قوللانیورلر و بو خطا اوقادار کؤکلشمشدر که بونک یرینه آرقق طوغریسی

قوسيله ماز . [۱]

هرنه قادار ساچوقيلرك بشنجهي يعنى اون برنجى عصر ك صوك نصفنده آسيای
صغرى استيلا لرندن اولكى قصبه لر حقنده عرب جغرافياچيلرنده پك آ ز طوبو-
غرافيك معلومات موجود سه ده مسلمانلر آنادولينك بر چوق طرفلرينى عملی
بر صورتده پك اعلا كورمش و طائيشلردر . سنده بر حقى اكثر يا ايكي دفعه
ايلك و صوك بهارلرده ايلك اموى و عباسيلر زماننده طوروس كچيدلرندن روم
ايللرينه آقینلر ياللىش و بوندن نهائى مقصد استانبولى آله كچيرمك اولمشدر .

فی الواقع اموى خليفه لرى زماننده استانبول مسلمان اردولرى طرفندن اوچ
دفعه محاصره ايدلىش فقط بتون بونلرك نتيجه سى مهاجرلرك عليهنه اولمشدر . بوكا
تعجب ايدلر چونكه استانبول بوغازى انادولى يايلا لرندن دوغرى چكيان بر خطه
نظراً عربلرك اس الحركه لرى اولان طرسوسدن ۴۵۰ ميلدن فضله بر مسافه ده در .
بو اوچ مشهور محاصره شونلردر . ۳۲ م ۶۵۲ خليفه عثمان دورنده مستقبل
خليفه معاويه آنادولى ايجريسنه آقینلر ايتديكى و ايلك دفعه استانبوله اوله هجوم
سكوه محاصره ايله آلمغه قالقشدينى و آنجق خليفه عثمانك قتلى حادثه سى اوزرينه
تركه مجبور اولدينى سفردر . اوندن صوكره كى وقوعات اموى خاندانك تأسسنى
تأمين ايتمشدر .

ايكنجهي محاصره ۴۹ م ۶۶۹ معاويه نك آرتق خليفه صفتيه . اوغلى و خلفى
يزيدى قيصر دردنجهي قسطنطينه قارشى كوندرديكى فقط قوماندانلرك اتحاد سزلىنى
دولاييسيله مسلمان عنصرينك مدهش بر هزيمته دوچار اولدينى و پديرينك وفاتى
اوزرينه عودته مجبور اولدينى سفردر . استانبوله قارشى اوچونجهي واك معروف
تعرض خليفه سايمان دورنده سنه لرحه سورمش اولان بيوك محاصره دركه
بونده قارداشى مسلماني ۹۶ م ۷۱۵ ده قيصر ايساوريه لى له تونه كوندرمىشى .

[۱] ابن حوقل ۱۲۹ - ۱۳۲ ، ۲۴۵ - ۲۴۶ ، ابن خردادبه ۱۰۳ ، بلاذرى ۱۶۱
طبرى ۷۰۹ و ۷۱۰ ، ابولفدا ۳۴ ، ياقوت ۴۰۱ - ۴۹۶ مسعودى ۲۶ . قره دكز
بعضاً بحر الحزر يعنى حزرلر دكزى عنوانيله آنيلير سه ده بو اسم بالخاصه قاسى كونه عايندر .
ابن خردادبه ۱۰۳)

ینه مسلمانلرک هزیمتیه نهایت بولان بو سفر حقنده کړک عرب وکړک روم مؤرخیری طرفدن مفصل معلومات ویرلمکده در . ایشه بومحاربه لر انسانده درکه بطلال غازی دیه معروف عبدالله شهرت کسب ایتش و اوزون زمانلر تورکلر طرفدن ملی بر قهرمان واسلامیتک یکیلمز مجاهدی موقعی طوتمشدر . صیق صیق مغلوبیت وهزیمتلره رغماً آقینلر هر سینه دوام ایدیوردی . یالکیز عباسیلر امویلرک یرینه قائم اوله رق بر عصردن فضله تمکنه چالیشدقلری مدتجه بر فاصله دوری کچمشدی . بونلرده استانبولی محاصره ایده جک بر حال بر قدرته اولاملرینه رغماً آسیای صغرای باشدن باشه یاغما ایتمشلردر . بوسفرلرک اک معروفی هارون الرشیدک اوغلی خلیفه معتصمک ه ۲۲۳ م ۸۳۸ ده عمورییه یابدینی سفردرکه بوراسی شرقک اک پارلاق بر شهری وبلاد رومک اک مستحکم قلعه سی وخرستیانلرک کوز بیک اولدینی حالده یاغما واحراقه دوچار اولش خلیفه بوراسنی تماماً خراب ایتدکن صکره کندیس هیچ بر ضرره دوچار اوله دن غنایله یوکل عودت ایتمشدر . [۱]

آنادولینک ییزانس قیصرلری زماننده Theme تم تقسیماتی ابن خردادیه طرفدن

[۱] عربلرک آنادولیده اجرا ایتدکلری آقینلر حقنده عرب منبعلرندن مستخرج اوزون فهرست میستر « E. W. Brooks » ک انگلیزجه یونان تدقیقلری مجموعه سی جلد ۱۸ سنه ۱۸۹۸ ده کی آنادولیده عربلر عنوانلی مقاله لرنده ص ۶۴۱-۷۵۰ ، قسماً انگلیزجه انگلیز تاریخی مجموعه سی ۱۹۰۰ سنه سی تشرین اول نسخه سی ایله قسماً عینی مجموعه نک ۱۹۰۱ کانون ثانی نسخه سنده «ایلك عباسیلر زماننده ییزانسلر و عربلر» عنوانلی مقاله لرده ص ۷۵۰-۸۱۳ ایجه ایشله نمش و تدقیق ایدلشدر . خلیفه سلیمان زماننده کی بویوک محاصره یی آیریجه یونان تدقیقاتی مجموعه سنک جلد ۱۹ ، سنه ۱۸۹۹ نسخه سنده «عرب منابنه کوره ۷۱۶-۷۱۸ سفری» عنوانلی مقاله ده آیریجه بحث ایدلشدر . بومشهور سفرک ییزانس نقطه نظرندن مطالعه سی پروفور Y. B. Bury نک انگلیزجه مؤخرروما ایمپراطورلنی تاریخی ص ۴۰۱ ده لازم کلدیکی قادار تدقیق ایدلشدر . مسلمانلر استانبوله «القسطنطینیة» دیرلردی . بیک تورکجه ده کی استانبول کله سنک منشأی اولدینی سوبله نن ییزانس عنوانی حقنده مسعودی ه ۴ م ۱۰ نجی عصر ابتدالرنده « کتاب التنبیه » ص ۱۳۸ ده یازیورکه زماننده کی روملر پاتختلرینه بولین « روجه Polis = شهر » واستانبولین دیرلر دیور . واستانبول ایچین عربلرک قولاندینی قسطنطین شهری معناسنده کی القسطنطینیة کله سنی قولانموردی .

دقتله تعريف ايدلمشدر. كنديسنك ويردىكى معلومات «قسطنطين بورفير وژنه تيس» ك
ويردىكى قاريشيق معلوماتى تصحيحه يارايه جق بر ماهيته در . مع مافيه بو جهتك
بوراده مناقشه سته محل يوقدر . چونكه بو، بيزانس ايمپراطورلنى جغرافىاسنه عائددر .
شيمدى يه قادار ذكر ايتديكمز شهرلردن ماعدا، عرب مؤلفلىرى، حدوددن اوتيه
ياپيلان اسلام سفرلىرىنى نقل ايدر كن بعض محللر ذكر ايدىيورلر كه، بونلرك، كرك
آنادولى مفهومك مهيميتندن و كرك اسمارده كى التباسلردن دولايى، بوكون يرلىرى بك
كوچ تعين اولنه بيلير . مثلاً بو ميانده مرج الاسكوف «پسقبوس چايرى» ك جوق
كره اسمى كچر . ابن خرداد «به» ك ويردىكى يول تعريفلىرىنه نظراً يوزاتىنك براز
غربنده واقع ايمش . كذا «المطموره» وجميع حالده المطامير [۱] «يعنى حجره
ومغارلر» دى صيق صيق ذكر اولونيور . بونلرك موقعى مالاقيبى جوارلىرى
اولسه كرك . ذوالقلاع ويا ذى القلاع مشهور بر قلعه ايدى كه «بلاذرى» بورانك
روملرجه ييلدزلر قلعه سى ديكلىدىكى ذكر ايدىيور . شو حالده بوراسى قاپادوكياده كى
«سيدر وپوليس» اولمى لازم كليز .

عربلرك كلمه يه بر معنا ويرمك ايجون بيزانسلىلرك «لولون» شهرينه طاقدقلىرى
«لواؤ» اسمى يوقايرده ذكر اولنديكى كى كليكىا قابولرى كچيدىنك شمال منتهاسنده
واقعدر . تيانا Tyana ويا طواهه كه بوراده هارون الرشيد قوتلى بر مستحفظ
اوردوسى براقش و بر جامع انشا ايتمشدر ، داها شمالده واقعدى . صفصاف
(سكودلر) ديدكلرى شهر ويا قلعه استانبول يولى اوزرنده لولوه جوارنده، وغالباً
يوقايرده سويلديكمز كى فاوستنوپوليسك بولنديكى محله در . يوزاتىنك تام جنوبنده
ايسه كذا بوراده اسمى كچن اسقلاوونلر قلعه سى (حصن الصقالبه) بولونيوردى كه،
«بلاذرى» يه كوره بورايه «مروان» ثانى زماننده بيزانسلىلردن قاچمش اولان اسقلاوونلر
يرلشديرلش و كچيدك محافظه سته مامور ايدلمشدى [۲] .

[۱] Mamorraza اسپانيولجه ده زندان قلعه سى ديمكدر . كذا اسقوجيه ده Mas-mara

عتيقات (انكليزجه) ك ۳۳ نچى شرحلىرىنه باقيله .

[۲] Themes لر حقنده نه . و بروفسك انكليزجه يونان تدقيقاتى مجموعه سى جلد ۲۱،

خليفة معتصمك «عموريه» يە پايدىنى مشهور سفرىك تاريخى اولان ۲۲۳ھ - ۸۳۸م سنە سندن سوكرە مسلمانلار ديار رومە آقنلرى سىرە كلشدى . چونكە بغدادە صيق صيق واقع اولان قارغاشە لقلر، عباسى خليفەلرىنى يىزانس اولكەسىنى استىلا فكرندن كيتدىكە اوزاقلاشدىر يوردى . داھا ۳۵۰ - ۹۰۰ م نىجى عصره واسطندن ۵۵۰ - ۱۱۰۰ م نىجى عصره قادار خليفەنك نيم مستقل بويوك امراسندن بعضىلرى مسلمان اردولرلە كچيدلردن كچيورلر، ومختلف زمانلردە حدود خطى ايلرى يە كرى يە مهم تبدلاتە معروض قاليوردى . فقط عموميتلە سويلنە بىلەر كە طوروسدن اوتەكى اراضىنك هيچ بر نقطەسى مسلمانلر آلندە دواملى بر صورتە قاليوردى .

فقط ۵۵۰ - ۱۱۰۰ م نىجى عصرە اهل صليب سفرلردن مقدم ساجچوق توركارينك ظهورى، آنادوليدەكى احوالى تماميلە تبديل ايتدى . ۱۷۱ ۴۶۳ م ۱۷۱ سنەسى بهارندە ساجچوق حكمدارى «آلب ارسلان» ملاذ كرد (مازىكرد) محاربەسى قازانەرق يىزانس قوتلرىنى تماماً پريشان ايتمش وايمرطور رومانوس ديوزە نيسى اسير ايتمشدى . بوندن ماعدا بو تاريخدن اول ۴۵۰ م ۱۰۶۴ دە آلب ارسلان او زمانكى خرستيان ارمنستانك پايتختى اولان (آنى) يى آلمش بو صورتە قديم ارمنى بغراتيلر حكمدارلغە نهايت ويرمش واقرباسندن (روپەن) ك طوروس حواليسندەكى كوچوك ارمنستان قراللىقى تاسيس ايتمشنە سبب اولمشدى . ملاذ كرد حربىنك نتيجهسى، آلب ارسلانك، عم زادهسى قوتولمش اوغلى سليمانى آنادولى يە كوندرمىس اولمشدى . آندن سوكرە ساجچوقلر بو ايلتك مركزىنى تشكيل ايدن يايلا نوا - حيسندە كوچە طرزندە يرلشمش و آراتق بوندن سوكرە اورادەكى روم اولكەسى ديار اسلامە داخل اولمشدى . ايلك ظفر نشە سىلە ساجچوقلر ازنيقە قادار ايلرلە مشر، حق اوراسنى قيصە بر زمان اللرنده طوتهرق كنديلرينە پايتخت ايدىنمشلردر . بورادن

۱۹۰۱ نسخه سنده يىزانس ولايتلرينك عربلردەكى جدولى حقندەكى مقاله سنە مراجعت اولتمليدر . كذا ابن خردادبه ۱۰۲ - ۱۰۵ ، بلاذرى ۱۵۰ - ۱۷۰ ، طبرى II ۷۱۰ ۱۲۳۷ ابن الاثير ۷۱ ، ۳۴۱ رامسەيك مشهور اثرى ۳۴۰ - ۳۵۴ - ۳۵۶ .

ايلك اهل صلب طرفندن كرى يە سورولمىش وبونك اوزرينە قونيه مركزى يايلاسنە چكىلمىشاردى . بوراسى ۴۷۷ م ۱۰۸۴ تاريخلارندە فتح اولمىش ومقر حكومتلىرى اولمىش اوزره قالمىشدى [۱] .

[۱] ابن الاثير x ۲۵ - ۴۴ ix ۱۲۵؛ جهان نما ۶۲۱؛ ملاذ كرد محاربهسى حقندە C. Oman نك انگليزچە فن حرب تاريخنە باقكر: ص ۲۱۶-۲۲۱. روم سلجوقلريلە كند. يلرينە خلف اولان ارن توركن امارتنك عثمانلى سلطانلغتك تاسيسيله نهايت بولدىنى زمانە قاداركى تاريخلىرى، اسلام تاريخنك مع التأسف اك مظلم قالان قسيدر . ايران مورخلرندن ميرخوند ايله خواندميردە ، مستوفينك تاريخ كزیده سنده روم سلجوقلى حقندە ويردىكى يك قيصە معلوماتە هيچ بر شى علاوه ايتمه يور. بو خاندان حقندە اك تام خبرى ابن خلدون تاريخ عموميسنده (جلد ۵، ص ۱۶۲ - ۱۷۵) درج ايتمىشدر . بو ايسە حقيقتدە برج دول تاريخ وعنوانلر فهرستندن عبارتدر . بالاخره پروفور هوتسا طرفندن نشر ايدىلن ابن بيبى تاريخى مع التأسف يالكز ايكنجى قلنج آرسلان دوريله ۱۱۵۶م ۱۱۰۶ باشلايور وبونلرك ايلك یتشمى سنهسى طرفندە، كه بوزماندە آنادولىنى ا-تتلا وتمكن ايتمش بولمىلرى ايجاب ايدىيوردى، بودوره عائد هيچ بر شى بيلمە يورز .

بواثرده قيصەجە ذكر اولونان يكانە بويوك ظفر ملاذ كرد محاربهسى ايدى. بيزانسلىلرك آنادولى يايلازلرندن سورولمە سيلا نتيجهلەنن جنسكر حقندە صوصويورلر . كذالك ملاذ كرد حربندن صوكرە بيزانسلىلرلە سلجوقلر آرە سنده رسمى وغير رسمى بر صورتدە ياپلش اولمى لازمكلن معاهده دن دە هيچ بحث ايدلمە يور . روم سلطانلرينە خلف اولان توركن اميرلىرى حقندە كى عموم معلوماتك خلاصهسى ايچون پروفور Lane - Poole نك انگليز آسيا جمعيت قراليهسى جريده سنك ۱۸۸۲ سنهسى نسخە سنده ص ۷۷۳ دە مندرج «سلجوقلرك آنادولودە كى وارثلىرى» عنوانلى مقاله سنە مراجعت اولنە .

بلاذرى ۱۷۰، ياقوت i ۲۱۷، ابوالفدا ۲۵۷، ابن بيبى ۵، جهان نما ۶۲۲؛ ۵۴۸۸ م ۱۷۵۳ دە اثر يازان وكندى شهادتنە نظراً (ژوبر ii ۴۰۰) عموريده بولونان ۵۱۰۸ - م ۱۷۱۶ دە اصحاب كهفك مغاره لرینی زیارت ايتمش اولان «ادريسي» سلجوقلر زمانندە كى آناطولى حقندە بزه معلومات ويرن يكانە مسلمان جغرافياچيسيدر. اثرينك نسخەسى مع التأسف بزه يك بوزوق برشكاده كلىشدر. بزه، آنادولىنى هر استقامتدە قطع ايدن بر چوق يوللر صاييوركه بونلرك يرلرینی سچە بيلمك يك كوچدر . چونكه آراده كى موقعلرك اكثريسى مبدأ ومنتها نقطه لرى غایت معين اولمقله برابر طائماز بر حالده در ، ادريسي ii ۳۰۵ - ۳۱۸ . سلجوق سلطانلغتك حدودلرى پروفور رامسى طرفندن (معلوم اثر ص ۷۸ - ۳۸۲ - ۴۸۴) يك كوزل چيزلشدر. كذالك سلجوق سلطانلرينك ياپد يردقلىرى بويوك جامع ومبانى حقندە M.C. Huart فرانسزچە ره ووسه ميتيك پيل ۱۸۹۴ ص ۶۱،

قونيه سلجوق خاندانى ۵ ۲۷۰ - ۱۰۷۷ دن ۵ ۷۰۰ - ۱۳۰۰ . قادار ايکى عصر بر مدت دوام ايتمش، فقط حقيقى حکمرى وسالطنتلى موغوللر طرفندن قونيه نك ۵ ۶۵۵ - م ۱۲۵۷ ده، که بغدادك سقوطندن برسنه اول، فتحيله نهايت بولمشدر . سلجوقلرک آنادولى يايلارينه يرلشمه لرى کوچوک ارمنستان خرستيان قراللىق طوروس حواليسنده ظهورى زمانه مصادفدر . سيس وياخود سيسيه ۵ ۴۷۳ م ۱۰۸۰ دن پک آز صوکره يکى خاندانک ؤسسى رويه نك پايتختى اولمشدى . بر عصر صوکره له نون ۵ ۵۹۴ - م ۱۱۹۸ ده قرال عنواتى آلمش و کوچوک ارمنستان قراللىرى موغول استيلاسنه مقاومت ايدهرک نهايت ۷۴۳ - م ۱۳۴۲ ده منقرض اولمشدر . سيسدن اعتباراً قراللىق بويومکه باشلايه رق سيحان وجيحان طرفندن صولانمقده اولان بوتون طاغلق اراضى يى؛ مصيصه، آطنه، طرسوس شهرلىرى، وکذلک طرسوسک غربنه طوغرى امتداد ايدن ساحل خطىک قسم اعظمى حوزه سى داخلنه آلمشدر . سيس ويا سيسيه، که قديم فلاويوپوليس در، ايلک عباسيلر زماننده عين زربانک طيش قلعه سى عد اولمش، وهارون الرشيدک طورونى خليفه متوکل طرفندن ديوارلى يکيدن انشا ايدلمشدر ؛ صوکره ييزانسيلر انه کچمش وابوالفدا ۷۲۱ - م ۱۳۲۱ ده ائرينى يازار کن قصبه حقنده کوچوک ارمنستان قرالى ديه تلقيب ايتدکلرى ايکنجى له نون (ابن لاثون) طرفندن يکيدن انشا اولونديغى ذکر ايتمشدر . اوچ قات حصارله قوشانمش اولان قله سى تام تپه نك اوزرنده بولونيور وجيحانک قوللرندن برى اولان نهره طوغرى باغلى اوزانيوردى . ياقوت علاوه ايدنيورکه قصبه کندى زماننده عموميتله سيس نامى طاشيوردى .

کوجوک ارمنستان قراللىقک شمال وغربنده سلجوق سلطانلىرىنک اراضيسى

۱۲۰ ، ۲۳۵ ، ۳۲۴ ۱۸۸۵ ص ۷۳ ، ۱۷۵ ، ۲۱۴ ، ۳۴۴ دهکى آنادولى عرب کتابه لرى حقنده کى مقاله لريله ژورنال آسياتيکک ۱۹۰۱ سنه سنده کى ۳۴۳ ده M. H. Grenad طرفندن يازيلان سيواسده کى سلجوق آبده لرى وبتالىرى اسلى مقاله ژورنال آسياتيکک ۱۹۰۰ II ۴۵۱ ، بوندن ماعدا انگليزجه جغرافيا جريده سى و ۱۹۰۲ ايلول ص ۲۵۷ ده سير C. Wilson نك ملاحظاتيله برلکده پروفيسور رامسه سى طرفندن نشر ايديلن مقاله يه مراجعت اولنه .

اوزايوردى: آنادولى يايلاڤلىرىنىڭ بونار طرفىدىن اشغال ايدىلىدىكى ايلك عصر انسانىدىن بۇ حوالى اوچ دۇمە اهل صليب اردولرى طرفىدىن قطع اولمىشىدۇر: ۴۹۰ م - ۱۰۹۷ دەكى ايلك صليب سفرى ايلك سلطان روم سالىمانك اوغلى وخلقى برنجى قلىچ آرسلانك ازىقنىڭ اخراجى ايله نتيجه لىمىش، و صلييون كروھى قونىدەن كچەرك طرسوسدە ساحلە واصل اولمىش و كىلەرە را كبا فلسطينە متوجه اولمىشىدى.

ايكنجى سفردە فرانسىز قرالى يدنجى لوئى، قياچ آرسلانك اوغلى سلطان مسعودى مىندرس قىيلىرىندە ۵۴۲ م ۱۱۴۷ ھزىمەتە دوچار اىتمىش، فقط فرنگلەر داھا ايلرى يە انطاليە لىمانلىرىنە دوغرى كىدركن طاغلق اراضيدە بيوك ضرورتە دوچار اولمىشىدى. اوچىنچى سفردە اىمپراطور فرىدرىق بارباروس، دىيلىدىكنە كورە ۵۸۶ م - ۱۱۹۰ ساجوقلارك پايتختى قونىيەنى مسعودك اوغلى ايكنجى قلىچ آرسلانك لىدىن آلمىش، فقط ايلرى آخركى انسانىدە سلوقىيە (كلىكيا سلفكسى) جوارىدە يوقاردە اسمى كچن لاموس ويا نهر اللامس اولمىش مختل بر نهر دة قضاء بوغولمىشىدۇر. بورادە ايلك عباسى زمانلىرىدە مسلمان ويا خرىستىيان اسيرلەر آردە سىندە اسير وجزىيە مبا- دلەسى اولوردى.

روم ساجوق سلطانلىرى طرفىدىن اداره اولونان اراضىنىڭ وسعتى، طبعى، زمانە كورە، بىزانس اىمپراطورلىقىنىڭ قدرتى آزالوب چوغلاندىغىنە، كوچوك ارمنستانك بويومىشە، ھىجوار مسلمان امارتلىرىنىڭ احوال وشرائطىنە تابعدى. بورالىرىنى صلييون قسما اللرىنە كچىرىمىش و بر مدت اورادەكى مسلمان اھالى اوزرىندە فرنگ پرىنسلرى حكىم سورمىشىدى. روم ساجوقلارى سلطانلىق ۵۸۷ ھ - ۱۱۹۱ دە موجود اولان باشلىچە شىرلىرى، بىزە، ايكنجى قلىچ آرسلانك ملكنى ۱۱ اوغلى آراسىندە تقسيم ايتمەسىلە معلومىز اولمىشىدۇر. يوقارىدە سويلەندىكى كچى قونىيە پايتخت ايدى؛ و سلطانلىق ايكنجى شىرىدە قىصريە ايدى. سلاطىيە (ملىتەن) فرات حدودى اوزرىندەكى شىرقى ولايتك مىركىزى ايدى. شمالدە سىواس (سەباسقىيا) نىكسار (اسكى نەئوسەزارىيا) توقادو آماسيادن ھىر برى پرىنسلردىن بىرىنە تملك اولمىش

وشمال غربیده کی انکوریه، احتمال بو کونکی اولوبورلو دیمک اولان ودا کر دیر،
کولنک غربنده واقع «برغلو» شهرلری واردی .

جنوب حدودنده قونیه نك شرقنه دوغری باشلیجه شهرلر هرقله، نیکده ویا
نکیده، و صکره دن البستان (آرابیسوس) دنیان آبلستان کلیور .

۶۱۶ هـ م ۱۲۱۹ ده تخته کچن وایکنجی قلنج آرسلانک طورونی اولان سلطان
علاءالدین ساحه حکومتی شمالدن جنوبه، قره دکزدن آق دکز ساحلرینه قدار
تمدید ایتمشدی . شمالدن سینوبی آلمش، جنوبده ده علائیه ده (نامیله موسومدر)
بویوک برلیمان انشا ایتدیرمشدر . اوراده سلجوقلرک قدرتلی بحریه لری ایچون یا بلش
انشات بقایاسی، کمی انشا آتی ایچون قیزاق وسائر الیوم کورولمکده در . شمال
غربی ده حکومتی صاری بولی یه قدار توسیع ایتمشدی .

قونیه ده یاشامش و کوچش اولان بویوک شاعر صوفی جلال الدین رومی آناری
و شعرلریله شهرت بولمشدر . علاءالدین ک وفاتی هـ ۶۳۴ - م ۱۲۳۸ تاریخندن
۳۰ سنه صوگرا، موغول اردولری ساجوق قوت وشوکتی کسر ایتدیله . صوگ
درت سلطان، حقیقتده، ایرانده کی ایلخانلرک والیسی حکنده ایدیله . هـ ۷۰۰ -
م ۱۳۰۰ ده ده، روم ایالتی، وقتیه ساجوق سلطانلرینه تابع اولان تورکمن امارتلرینه
منقسم اولدی .

« کوی لوسفره نج » ده نبره